

ចិនអ្នកឈ្នះនៅអាហ្វហ្កានីស្ថានដែរឬ?

១. សេចក្តីផ្តើម

ក្រោយពេលមានព្រឹត្តិការណ៍ ក្រុមភេរវករបើកបុកអគារពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក នៅទីក្រុងញូវយ៉កនៅសហរដ្ឋអាមេរិក កាលពីថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០១រួចមក សហរដ្ឋអាមេរិក បានដឹកនាំកម្លាំងសម្ព័ន្ធមិត្ត ធ្វើសង្គ្រាមប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលតាលីបង់ ដែលលាក់ទុកលោក អូសាម៉ា ប៊ីនឡាដិនតែអាមេរិកនៅមិនទាន់អាចសម្រេចដឹកនាំគ្រប់គ្រងអាហ្វហ្កានីស្ថាន ដោយសម្លាប់បាត់អូសាម៉ា ប៊ីនឡាដិនម្នាក់ តែបែជាចេញអូសាម៉ា ប៊ីនឡាដិនជាច្រើន ។ បន្ទាប់ពីអាមេរិកដាក់ទ័ពជាមួយសម្ព័ន្ធមិត្តរហូតដល់សម័យដឹកនាំរបស់លោក ចូ បៃដិន បានដកទ័ពចេញ ចំណែកពួកតាលីបង់បានទទួលជោគជ័យជ័យជំនះនោះដែររដ្ឋរដ្ឋានមួយចំនួនយល់ថា មូលហេតុដែលក្រុមតាលីបង់ អាចវាយដណ្តើមកាន់កាប់ប្រទេសអាហ្វហ្កានីស្ថានបានយ៉ាងឆាប់រហ័សស្របពេលសហរដ្ឋអាមេរិក សម្រេចដកទ័ពចេញនេះ គឺដោយសារមហាយក្សចិន ជាខ្នងបង្អែកដ៏រឹងមាំរបស់ក្រុមសកម្មប្រយុទ្ធនេះ ។¹

នៅក្នុងសង្គ្រាម ដែលបានអូសបន្លាយ អស់រយៈពេល២០ឆ្នាំ នៅលើទឹកដីអាហ្វហ្កានីស្ថានបានបណ្តាលឱ្យខាតបង់អាយុជីវិតមនុស្សយ៉ាងច្រើន រួមមាន៖² ទី១-កងទ័ពអាមេរិកស្លាប់ ២ ៤៤៨នាក់ (គិតត្រឹមខែមេសា ឆ្នាំ២០២១) និងចំនួនមេបញ្ជាការជនជាតិអាមេរិក ស្លាប់៣ ៨៤៦នាក់។ ទី២-ទាហាន និងប៉ូលិសអាហ្វហ្កានីស្ថានស្លាប់៦៦ ០០០នាក់ ។ ទី៣-ចំនួនកងទ័ពសម្ព័ន្ធមិត្តណាតូ ស្លាប់ ១ ១៤៤នាក់។ ទី៤-ពលរដ្ឋអាហ្វហ្កានីស្ថាន៤៧ ២៤៥នាក់ស្លាប់។ ទី៥-ក្រុមតាលីបង់ និងក្រុមប្រឆាំង ស្លាប់ ៥១១៩១នាក់។ ទី៦-បុគ្គលិកក្រុមផ្តល់ជំនួយស្លាប់ ចំនួន ៤៤៤នាក់។ ទី៧-អ្នកសារព័ត៌មានស្លាប់ចំនួន៧២នាក់។

២. តម្លៃអយុជីវិតប្រជាជនអន់ជាងសត្វចិញ្ចឹមរបស់អាមេរិក នេះឬជាប្រជាធិបតេយ្យនិងសិទ្ធិមនុស្ស?

¹ សុខុម៖ ចុះផ្សាយថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១ “វិភាគៈតើការឈរជើងរបស់កងទ័ពអាមេរិករយៈពេល២០ឆ្នាំនៅអាហ្វហ្កានីស្ថាន ដើម្បីជួយពង្រឹងយោធា ឬដើម្បីលួចឆនធនធម្មជាតិ?” Propertyarea, <https://www.propertyarea.asia/archives/79717> (accessed August 17, 2021 at 4:50pm)

² សារាយSN៖ ចុះផ្សាយថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១ “តើសហរដ្ឋអាមេរិក ធ្វើសង្គ្រាម រយៈពេល២០ឆ្នាំ នៅអាហ្វហ្កានីស្ថាន ទទួលបានអ្វីខ្លះមកវិញ?” CEN, <https://www.cen.com.kh/archives/375034.html> (accessed August 17, 2021 at 4:36pm)

អាមេរិកបោះបង់ចោលអ្នកបកប្រែនៅអាហ្វហ្កានីស្ថានបែរជាជម្លោះសត្វសុនខ អាមេរិកឱ្យតម្លៃលើសត្វជាងជនស៊ីវិល³។ ស្របពេលដែលសុនខយោធាអាមេរិក កំពុងត្រូវបានជម្លោះសេចក្តីព្រលានយន្តហោះទីក្រុង កាបុល អ្នកបកប្រែជាជនជាតិអាហ្វហ្កានីស្ថានមួយចំនួនដែលជួយកងកម្លាំងអាមេរិកនិងអង្គការណាតូ អស់រយៈពេល២០ឆ្នាំ កំពុងប្រឈមមុខនឹងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញពីសំណាក់ក្រុមតាលីបង់។ បុរសអាហ្វហ្កានីស្ថានម្នាក់ឈ្មោះOmar កំពុងជាប់នៅក្នុងទីក្រុង កាបុល ជាមួយប្រពន្ធនិងកូនៗរបស់គាត់។ គាត់បានបម្រើការជាអ្នកបកប្រែសម័យសង្គ្រាមឱ្យសហរដ្ឋអាមេរិកនិងកងកម្លាំងសម្ព័ន្ធមិត្តអស់រយៈពេល៥ឆ្នាំ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះគាត់និយាយថា សហរដ្ឋអាមេរិកបានទុកគាត់ចោល។ គាត់បានលើកឡើងថា “ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិកនិយាយថា អ្នកឈរជាមួយយើងហើយយើងនឹងឈរជាមួយអ្នក។ តែឥឡូវ តើពួកគេនៅឯណា?”⁴ នេះមិនទាន់និយាយពីពលរដ្ឋអាហ្វហ្កានីស្ថានសុខចិត្តតោងកងយន្តហោះអាមេរិកឱ្យតែបានចេញពីប្រទេសតែត្រូវបានធ្លាក់ស្លាប់ម្តងមួយៗ។⁵

៣. មិននិយាយអំពីអាមេរិកនៅអាហ្វហ្កានីស្ថាន
៣.១. សហរដ្ឋអាមេរិក

មានមតិខ្លះអាចយល់ថា អាមេរិកមានទំនាក់ទំនងតែជាមួយប្រជាជនតែយុវ តែកាលពីអតីតកាលពួកតាលីបង់ ក៏ធ្លាប់បានបម្រើការឱ្យអាមេរិកដែរ នៅក្នុងសង្គ្រាមប្រឆាំងសូរៀត។ ក្នុងសង្គ្រាមអាហ្វហ្កានីស្ថាន១៩៧៩-១៩៨៩ ក្រុមតាលីបង់ និងក្រុមរបស់ អូសាម៉ា ប៊ីនឡាដិន ពេលនោះស្ថិតជាផ្នែកមួយនៃកងឧទ្ទាមមូចាហ៊ីឌីនដែលបានទទួលការជួយជ្រោមជ្រែង ពីសំណាក់សហរដ្ឋអាមេរិកតាមរយៈទីភ្នាក់ងារចារកិច្ចCIA ដើម្បីប្រយុទ្ធតទល់នឹងកងទ័ពសូរៀត។⁶

នៅពេលគេប្រៀបធៀបព្រឹត្តិការណ៍នៅអាហ្វហ្កានីស្ថានសម្រាប់មនុស្សជាច្រើនយល់ថា ទិដ្ឋភាពទាំងនេះ ដូចគ្នាទៅនឹងការចាកចេញរបស់អាមេរិក ពីទីក្រុងសាយហ្គួនប្រទេសវៀតណាមក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ និងនឹកឃើញដល់ព្រឹត្តិការណ៍ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ជាពេលដែលកងទ័ពខ្មែរ

³ RT “‘US saved dogs over Afghan lives’: Washington accused of valuing animals over civilians, after soldiers evacuate K-9s”, August 16, 2021, <https://www.rt.com/usa/532197-us-saved-dogs-over-afghan/> (accessed August 16, 2021 at 8:39pm)

⁴ Sok Sovann ៖ ចុះផ្សាយថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១ “ខំជួយរាប់ឆ្នាំ ទើបផុតអាមេរិក បោះបង់ចោលអ្នកបកប្រែនៅអាហ្វហ្កានីស្ថានបែរជាជម្លោះសត្វសុនខ” កម្ពុជាថ្មី, <https://www.kampuchearthmey.com/global-news/181993/> (accessed August 17, 2021 at 11:49am)

⁵ Rt “‘Human remains’ found inside landing gear of C-17 jet leaving Kabul as shock video appears to show body clamped by wheel well door”, August 17, 2021, <https://www.rt.com/news/532251-human-remains-afghanistan-plane/> (accessed August 17, 2021 at 1:03pm)

⁶ ហេង ឧត្តម ៖ ចុះផ្សាយថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១ “អាហ្វហ្កានីស្ថាន ៖ ដំណើរដើមរឿងនៃសង្គ្រាម២០ឆ្នាំរបស់អាមេរិកទល់នឹងតាលីបង់” វិទ្យុបារាំង, www.rfi.fr/km/កម្ពុជា/ដើមរឿងទៀត/ព្រឹត្តិការណ៍អន្តរជាតិ/ប្រចាំថ្ងៃ/20210816-អាហ្វហ្កានីស្ថាន-៖-ដំណើរដើមរឿងនៃសង្គ្រាម២០ឆ្នាំរបស់អាមេរិកទល់នឹងតាលីបង់ (accessed August 16, 2021 at 11:49pm)

ក្រហម បានចូលកាន់កាប់ក្រុងភ្នំពេញ និងឈានទៅដល់ការសម្លាប់រដ្ឋាភិបាលពលរដ្ឋខ្មែរ អស់រាប់លាននាក់ មុនមានការដោះថ្ងៃទី៧ មករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។

ងាកមកបច្ចុប្បន្នវិញបន្ទាប់ពីអាមេរិកដកទ័ពចេញដោយឆ្លើយតបចំពោះការរិះគន់ លោកបាយដិន ថាជាការសម្រេចចិត្តដ៏ត្រឹមត្រូវ បើទោះបីជាមានភាពច្របូកច្របល់ ប៉ុន្តែគ្មានពេលវេលាណាមួយសម្រាប់ការដកកងទ័ពចេញពីប្រទេសអាហ្វហ្កានីស្ថានឡើយ។ អាទិភាពរបស់អាមេរិក គឺការបិទបញ្ចប់សង្គ្រាមដែលបានពង្រីកហួសពីគោលដៅដំបូងរបស់ខ្លួន។ អាមេរិកគ្មានផែនការធ្វើសង្គ្រាមរហូតដល់ទៅ២ទសវត្សរ៍នៅអាហ្វហ្កានីស្ថានទេ ពេលដើមឡើយដើម្បីតែសម្លាប់មេដឹកនាំក្រុមអាល់កៃដា ដែលបើកការវាយប្រហារកេរ្តិ៍មូលីអាគារពាណិជ្ជកម្មក្នុងក្រុងញូវយ៉ក និងដាក់ទណ្ឌកម្មលើក្រុមតាលីបង់ដែលភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយក្រុមសកម្មប្រយុទ្ធអាល់កៃដាប៉ុណ្ណោះ។ តែអាមេរិកបានលង់ខ្លួនក្នុងសង្គ្រាមនេះ ដោយបានទម្លាក់ការទទួលខុសត្រូវពីប្រធានាធិបតីអាមេរិកមួយហើយមួយទៀត។ លោកបាយដិនជាប្រធានាធិបតីអាមេរិកទី៤ដែលទទួលបន្ទុក ចំពោះសង្គ្រាមដ៏វែងបំផុតនៅបរទេស ដូច្នេះលោកនឹងមិនទុកសង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃនេះធ្លាក់ទៅដល់ដៃប្រធានាធិបតីក្រោយទៀតទេ។ ដកកងទ័ពនៅពេលណាក៏ដូចតែគ្នា អ៊ីចឹងបើមិនដកកងទ័ពដើម្បីបិទបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅពេលនេះ តើមានកូនប្រុស-កូនស្រីអាមេរិកកាំងប៉ុន្មានជំនាន់ទៀតដែលនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅធ្វើសង្គ្រាមនៅអាហ្វហ្កានីស្ថានខណៈម្ចាស់ប្រទេសមិនខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីប្រទេសខ្លួនឯងផង។ លោកប្រធានាធិបតីបាយដិនបានរិះគន់ដោយពាក្យពេចន៍មុតស្រួចទៅកាន់រដ្ឋាភិបាលអាហ្វហ្កានីស្ថានថា “កងទ័ពអាមេរិកមិនអាចនិងមិនគួរប្រយុទ្ធគ្នានៅក្នុងសង្គ្រាមហើយស្លាប់នៅក្នុងសង្គ្រាម ដែលកងកម្លាំងអាហ្វហ្កានីស្ថានមិនមានឆន្ទៈក្នុងការប្រយុទ្ធដើម្បីខ្លួនឯងបែបនេះទេ”។ ពួកតាលីបង់ដែលជាកម្លាំងទ័ពព្រៃ មានបទពិសោធន៍ខ្ពស់តែមានអារុធុនស្រាល ជាងកងកម្លាំងរដ្ឋាភិបាលអាហ្វហ្កានីស្ថានដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលរាប់ឆ្នាំពីយោធាអាមេរិក ជាមួយនឹងការបំពាក់អាវុធធន់ធ្ងន់ តែបានបរាជ័យនៅក្នុងសង្គ្រាមនេះ។ លោកបាយដិនបាននិយាយថា “យើងផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវឱកាសដើម្បីកំណត់អនាគតប្រទេសរបស់ពួកគេ។ យើងមិនអាចផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវឆន្ទៈក្នុងការប្រយុទ្ធដើម្បីអនាគតនោះទេ”។ លោកបាយដិនទទួលស្គាល់ថា ស្ថានការណ៍នៅអាហ្វហ្កានីស្ថានបានប្រែប្រួលលឿនជាងការរំពឹងទុក។ លោកបាយដិនបាននិយាយថា បេសកកម្មរបស់អាមេរិកនៅអាហ្វហ្កានីស្ថាន មិនដែលត្រូវបានគេសន្មត់ថាជាការកសាងប្រទេសឡើងវិញឡើយ។⁷ ចំពោះផ្ទៃក្នុងអាមេរិកវិញ គណបក្សសាធារណរដ្ឋ និងសារព័ត៌មានអភិរក្សនិយមបានដាក់ឈ្មោះការដួលរលំក្រុងកាប៊ុលថា «សែហ្គនរបស់បែដិន» ដែលជាការប្រៀបធៀបការដួលរលំក្រុងសែហ្គន បន្ទាប់ពីអាមេរិកដកខ្លួនចេញពីសង្គ្រាមនៅឥណ្ឌូចិនកាលពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ។

⁷ អ៊ិន សុខឡា៖ ចុះផ្សាយថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១ “លោកបាយដិនឆ្លើយតបយ៉ាងណាចំពោះការរិះគន់លើភាពរីករនៅអាហ្វហ្កានីស្ថាន?” វ៉ាយ, <https://vavofm.com/news/detail/111921-317.html> (accessed August 17, 2021 at 3:04pm)

៣.២. ប្រទេសចិន

បន្ទាប់ពីក្រុមតាលីបង់ បានកាន់កាប់ប្រទេសអាហ្វហ្កានីស្ថានទាំងស្រុង បណ្តាទូត និងពលរដ្ឋ ប្រទេសលោកខាងលិច ត្រូវបានដកចេញពីក្រុងកាបុល ហើយនៅសេសសល់ស្ថានទូតតែប៉ុន្មាន ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងនោះគឺមានស្ថានទូតប្រទេសចិនដែលនៅតែបន្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ។ មុនវាយឈ្នះកង ទ័ពរដ្ឋាភិបាលអាហ្វហ្កានីស្ថានចូលកាន់កាប់ក្រុងកាបុល នៅថ្ងៃទី១៥សីហា ពេលគឺកាលពីថ្ងៃទី២៨ កក្កដា មេដឹកនាំតាលីបង់ លោក Mullah Abdul Ghani Baradar បានជួបជាមួយលោក វ៉ាន យី រដ្ឋ មន្ត្រីការបរទេសចិន នៅក្រុងធានជីង ប្រទេសចិនដែលបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងដ៏ល្អរវាងភាគីទាំងពីរ។ ក្នុងជំនួបពិភាក្សានោះ លោក វ៉ាន យី បានលើកឡើងថា ក្រុមតាលីបង់គឺជាយោធា និងកម្លាំង នយោបាយដ៏សំខាន់មួយក្នុងប្រទេសអាហ្វហ្កានីស្ថានហើយលោករំពឹងថា ក្រុមតាលីបង់នឹងដើរតួនាទី ដ៏សំខាន់ក្នុងដំណើរការសន្តិភាព ផ្សះផ្សារជាតិ និងការកសាងប្រទេសឡើងវិញ។ បើតាមអ្នកនាំពាក្យ ក្រសួងការបរទេសចិន លោកស្រី Hua Chunying ថ្លែងថា ក្រុងប៉េកាំងគោរពសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជា ជនអាហ្វហ្កានីស្ថានដើម្បីកំណត់ជោគវាសនារបស់ខ្លួន ហើយរដ្ឋាភិបាលចិនសង្ឃឹមថា នឹងថែរក្សា ទំនាក់ទំនងដ៏ល្អជាមួយអាហ្វហ្កានីស្ថាន។ ចំណែកក្រុមតាលីបង់វិញក៏បានបញ្ជាក់ក្តីសង្ឃឹម ក្នុងការ បង្កើតទំនាក់ទំនងល្អជាមួយចិនផងដែរ និងស្វែងរកការចូលរួមរបស់ចិន ក្នុងការកសាង និងអភិវឌ្ឍ ប្រទេសអាហ្វហ្កានីស្ថាន។^៨ នៅថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេសចិនលោក Wang Yi បានប្រាប់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេសអាមេរិកលោក Antony Blinken ថា ការដកកងទ័ព អាមេរិកចេញពីប្រទេសអាហ្វហ្កានីស្ថានយ៉ាងឆាប់រហ័សបែបនេះមានផលអវិជ្ជមានធ្ងន់ធ្ងរ ប៉ុន្តែលោក បានសន្យាធ្វើការជាមួយរដ្ឋាភិបាលក្រុងវ៉ាស៊ីនតោនដើម្បីជំរុញស្ថេរភាពក្នុងប្រទេស។ លោកបានមាន ប្រសាសន៍ថា «ស្ថានភាពសន្តិសុខ និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់យើងដើម្បីនាំពលរដ្ឋអាមេរិក និងពល រដ្ឋចិនទៅកាន់ទិសវត្តិភាព ការប្រើប្រាស់កម្លាំងទ័ព និងយោធាដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានឹងគ្រាន់តែ បង្កើនពួកគេ។ មេរៀននេះសមនឹងទទួលបាននូវផលមកវិញដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ ប៉ុន្តែសហរដ្ឋអាមេរិកមិនអាច ស្វែងរកការទប់ស្កាត់ និងកៀបសង្កត់ចិន ហើយបំផ្លាញសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់ចិន បានឡើយ ហើយម្យ៉ាងវិញទៀត សេចក្តីសង្ឃឹមសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់ចិន»។^៩ សារនេះ បានបង្ហាញ៖ ទី១.កំហុសដែលដឹកនាំដោយអាមេរិក ទី២.អាមេរិកមិនបានគិតពីសន្តិសភាព ទី៣. អាមេរិកប្រើប្រាស់កម្លាំងយោធាដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ទី៤.ការបរាជ័យរបស់អាមេរិក។ បើតាមគោល

⁸ Eric Cheung and Ben Westcott, “Chinese officials and Taliban meet in Tianjin as US exits Afghanistan”, CNN, July 29, 2021, <https://edition.cnn.com/2021/07/29/china/china-taliban-tianjin-afghanistan-intl-hnk/index.html> (accessed August 17, 2021 at 2:39pm)

⁹ Reuters “China’s foreign minister slams ‘hurried’ U.S. withdrawal from Afghanistan”, August 17, 2021, <https://www.reuters.com/world/us-secretary-state-discussed-afghanistan-with-top-chinese-russian-diplomats-2021-08-16/> (accessed August 17, 2021 at 1:24pm)

នយោបាយចិនជាមួយតាលីបង់វិញ គឺស្របគ្នាដោយប្រកាន់យកគោលនយោបាយមិនជ្រៀតជ្រែកចូល កិច្ចការអ្នកដទៃ ជាថ្មីនឹងការមិនជ្រៀតជ្រែកចូលកិច្ចការរបស់ខ្លួនដែរ។¹⁰

៤. មិនអរកឈ្នះនៅអាហ្វហ្កានីស្ថានដែរឬទេ ?

សារព័ត៌មានបានចុះផ្សាយអមជាមួយរូបថតមួយសន្លឹកដែលផ្សាយកាលពីថ្ងៃទី១៤ សីហា ឆ្នាំ ២០២១ ដោយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយរដ្ឋរបស់ចិន បានបង្ហាញពីលោក វ៉ាន យី (Wang Yi) រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួង ការបរទេសចិន ឈរក្រៅកសិដ្ឋានជាមួយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ នៃក្រុមសកម្មប្រយុទ្ធតាលីបង់។ ខ្ញុំបាទមាន គំនិតមួយជ្រុងតូចចំនួន៩ចំណុចរវាងចិននិងអាមេរិកនៅអាហ្វហ្កានីស្ថាននៅពេលនេះមាន ៖

- ១. អាមេរិកជាន់ជាន់ប្រវត្តិសាស្ត្រនៅរៀតណាមនិងកម្ពុជា ហើយក៏ជាមេរៀនថ្មីនៃបញ្ហាអាមេរិក ដោយសារការដកទ័ពចេញលឿនពេកនិងដោយបន្ទុកទិន្នភាពមិនល្អនៃការបាត់បង់អាយុជីវិត
- ២. អាមេរិកធ្វើសង្គ្រាមនៅលើទឹកដីប្រទេសដទៃហើយសម្ព័ន្ធអាមេរិកដកទ័ព ជាពិសេសអង្គការណាតូ ដោយសល់តែអាមេរិក
- ៣. តម្លៃអាយុជីវិតប្រជាជនអន់ជាងសត្វចិញ្ចឹមរបស់អាមេរិក ហើយពិភពលោក មានការស្រងាកចិត្តនិងមិនមានភាពកក់ក្តៅជាមួយអាមេរិក
- ៤. អាមេរិកទោះបីជាមានកំហុសក៏មិន ទទួលខុសត្រូវដោយរត់យករួចខ្លួន មិនខ្វល់ពីលទ្ធផលសង្គ្រាមដែលប៉ះពាល់ដល់អាយុជីវិតមនុស្ស ដែលអាមេរិករត់ចេញពីប្រទេសដែលខ្លួនដឹកនាំ “ពេលមានទុក្ខរត់ចោលគ្នា”
- ៥. អាចនឹងមានចលនា សាសន៍អ៊ីស្លាមជ្រុលឬក្រុមកេរកម្ម ហើយចិនមានការប្រុងប្រយ័ត្នថ្មីលើចលនាអ៊ីស្លាមជ្រុលនិយម
- ៦. ការដកទ័ពអាមេរិកជាសញ្ញាណថ្មីត្រូវបង្វែរទិសដៅទៅរកចិន ចំណែកចិននឹងខិតខំរក្សាឱ្យមាន ស្ថេរភាពសន្តិសភាពនៅជាប់ព្រំដែនរបស់ខ្លួន ហើយចិននឹងឱ្យតែវ៉ាន់មើលអាហ្វហ្កានីស្ថានជាមេរៀន
- ៧. អាមេរិកចេញតែអាមេរិកនៅជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុងនិងដាក់ទណ្ឌកម្មបើមិនយល់ស្របតាម អាមេរិកឬបង្កកប្រាក់បម្រុងរបស់រដ្ឋាភិបាលអាហ្វហ្កានីស្ថាន
- ៨. នៅអាហ្វហ្កានីស្ថានបើមិនមានឯក ភាពជាតិនិងកើតមានសង្គ្រាមស៊ីវិលច្រើនឆ្នាំទៀត
- ៩. អាមេរិកនៅតែយល់ថាខ្លួនជោគជ័យ តែអ្នក បរាជ័យគឺរដ្ឋាភិបាលអាហ្វហ្កានីស្ថាននោះទេ នឹងពលរដ្ឋខ្លួននោះទេ ហើយពលរដ្ឋអាហ្វហ្កានីស្ថាននឹង ឈឺចាប់ពេលបានឮសម្តីរបស់ប្រធានាធិបតីចូអាមេរិក លោក បៃដិន (Joe Biden) ថា បេសកកម្មយើង មិនមែនកសាងប្រទេសជាតិឡើយ។

៥. សន្និដ្ឋាន

ចំពោះគោលនយោបាយការបរទេសរបស់ចិន គឺទំនាក់ទំនងខាងអ្នកឈ្នះ ដូច្នោះទោះខាងណា ដឹកនាំប្រទេសក៏ដោយ។ ចំពោះអាហ្វហ្កានីស្ថានដែលចិនជាប្រទេសជាប់ព្រំដែនរបស់ខ្លួនគឺចិនត្រូវការ

¹⁰ សុខ វេងឈាង ៖ ចុះផ្សាយថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១ “តាលីបង់ចូលកាន់កាប់អំណាចនៅអាហ្វហ្កានីស្ថាន ខណៈប្រធានាធិបតី និងអ្នកការទូតបានរៀនខ្លួន” ភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍, <https://www.postkhmer.com/international/2021-08-17-1018-221730.html> (accessed August 17, 2021 at 4:01pm)

សន្តិសុខភាពជាអាទិភាព។ ចំពោះការចាក់ចេញរបស់អាមេរិកនៅអាហ្វហ្កានីស្ថាន ជាការហុចផល ដល់ចិនត្រង់សត្រូវរបស់ខ្លួន ប្រែទៅជានៅឆ្ងាយវិញតែប៉ុណ្ណោះ ចំណែកការប្រកួតប្រជែងជាយុទ្ធ សាស្ត្រជាមួយអាមេរិកគឺនៅដដែល។ ពេលនេះអាមេរិកបានបន្ថយការគិតលើកេរ្តិ៍ម្នាក់តែមកគិតលើស ត្រូវយុទ្ធសាស្ត្រជាមួយចិន។ ចិនបានទទួលផលខាងនយោបាយការបរទេសដែលពិភពលោកមានការ រិះគន់ ស្រពន់ចិត្ត និងមិនមានភាពកក់ក្តៅជាមួយអាមេរិក តែចិនគិតសន្តិភាពជាជាងគិតលើសង្គ្រាម។ ជាលទ្ធផលនៃការទំនាក់ទំនងរវាងអាហ្វហ្កានីស្ថាននិងអាមេរិក គឺអាមេរិកបានឈានជើងចូលយក ប្រយោជន៍តាមការចោទនិងពាក់ផ្លាកសិទ្ធិមនុស្ស តែពេលចាកចេញដោយគ្មានទំនួលខុសត្រូវ ហើយ ពលរដ្ឋអាហ្វហ្កានីស្ថានជាអ្នកទទួលរងទុក្ខវេទនា។

កំណត់សម្គាល់៖ ទស្សនៈដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងអត្ថបទនេះ ជាទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកនិពន្ធរាមិនឆ្លុះ បញ្ចាំងពីជំហរផ្លូវការរបស់វិទ្យាស្ថានសិក្សាចិននៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាទេ។